

Олексій Листопад,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки,

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3121-324X>

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГЕРМЕНЕВТИЧНОГО ПІДХОДУ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Актуальність дослідження зумовлена зростанням вимог до професійної підготовки майбутніх педагогів у контексті трансформації сучасної освіти, цифровізації освітнього середовища та орієнтації на розвиток творчої особистості фахівця. Сукупність означених тенденцій зумовлює потребу в методологічних підходах, спрямованих на поглиблення розуміння педагогічної діяльності та розвитку творчої й рефлексивної позиції майбутніх педагогів. Одним із таких підходів є герменевтичний, який орієнтований на інтерпретацію смислів педагогічних явищ, освітніх практик і професійного досвіду. Метою статті є теоретичне обґрунтування методологічного потенціалу герменевтичного підходу у формуванні творчої педагогічної позиції майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки. У процесі дослідження використано комплекс теоретичних методів, зокрема аналіз, синтез, узагальнення, порівняння та систематизацію наукових джерел, що дозволило розкрити сутність герменевтики як наукового поняття та методологічного інструменту педагогічних досліджень. Застосування герменевтичного підходу дало змогу виокремити його ключові характеристики та визначити педагогічні умови ефективної реалізації в освітньому процесі закладу вищої освіти. Результати дослідження засвідчують, що герменевтичний підхід сприяє розвитку педагогічної рефлексії, критичного осмислення освітнього змісту, відкритості до багатозначності педагогічних явищ і готовності до творчого розв'язання професійних завдань. Реалізація визначених педагогічних умов забезпечує цілеспрямований розвиток педагогічної творчості майбутніх педагогів та формування їхньої творчої педагогічної позиції.

Ключові слова: герменевтика, герменевтичний підхід, методологія педагогічних досліджень, педагогічна творчість, творча педагогічна позиція, професійна підготовка педагогів, педагогічна рефлексія, освітній процес, заклад вищої освіти.

Вступ та сучасний стан досліджуваної проблеми.

Сучасні освітні трансформації, зумовлені глобалізаційними процесами, цифровізацією освітнього простору та переорієнтацією на особистісно зорієнтовану парадигму організації освітнього процесу, актуалізують проблему розвитку педагогічної творчості майбутніх педагогів. За сучасних освітніх трансформацій педагог розглядається не лише як носій професійних знань і вмінь, а як суб'єкт смислотворення, здатний до інтерпретації освітніх ситуацій, творчого конструювання педагогічної взаємодії та самореалізації в професійній діяльності. Саме педагогічна творчість постає важливою умовою ефективності професійної підготовки та подальшої педагогічної діяльності.

У наукових дослідженнях (В. Андрущенко, І. Бех, Н. Бібік, А. Богуш, О. Вознюк, Н. Гузій, О. Дубасенюк, С. Калашнікова, Н. Кічук, В. Кремень, О. Лавріненко, В. Луговий, Л. Лук'янова, В. Моляко, Н. Ничкало, С. Ніколаєнко, П. Саух, С. Сисоєва, О. Топузов, О. Чебикін та ін.) підкреслюється, що розвиток творчого потенціалу майбутніх педагогів є складним багатовимірним процесом, який потребує спеціально організованого освітнього середовища та застосування адекват-

них методологічних підходів. Зокрема, увага науковців зосереджується на пошуках інноваційних педагогічних технологій, здатних активізувати креативні здібності здобувачів освіти, стимулювати їх самостійність і рефлексивність (Койчева, Княжева, 2017; Зданевич, Курило, Попович, 2019). Водночас, попри наявність значної кількості праць, проблема методологічних засад розвитку педагогічної творчості залишається відкритою та потребує подальшого теоретичного осмислення.

Особливої актуальності набуває необхідність переосмислення методологічних підходів до професійної підготовки педагогів у контексті переходу від репродуктивних моделей організації освітнього процесу до таких, що ґрунтуються на розумінні, інтерпретації та особистісному смислотворенні. Відповідно до сучасних освітніх запитів герменевтичний підхід розглядається як перспективна методологічна основа педагогічної освіти, оскільки він орієнтований на осмислення педагогічної реальності, інтерпретацію освітніх текстів і ситуацій, розвиток рефлексії та суб'єктної позиції майбутнього педагога (Литвиненко, 2006; Линенко, 2018).

У наукових працях з педагогічної герменевтики обґрунтовується її роль як інтегративного підходу, що по-

єднує філософські, психологічні та педагогічні аспекти процесу розуміння й інтерпретації. Дослідники наголошують, що герменевтичний підхід сприяє глибшому осмисленню освітнього змісту, розвитку критичного мислення та формуванню творчого ставлення до педагогічної діяльності (Линенко, 2007; Пухта, 2016). З огляду на зазначене герменевтика виходить за межі суто методичного інструментарію й постає як універсальний світоглядний і методологічний ресурс освіти.

Проблема творчості в педагогічному контексті також отримала ґрунтовне висвітлення в працях, присвячених феномену творчої діяльності, її мотиваційним і особистісним чинникам. У дослідженнях підкреслюється, що педагогічна творчість пов'язана з внутрішньою мотивацією, здатністю до саморефлексії, відкритістю до нового досвіду та готовністю до інтерпретації педагогічних ситуацій (Листопад, 2011; Листопад, 2017). Водночас розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх інтеграція в освітню практику створюють нові можливості для реалізації творчого потенціалу майбутніх педагогів, але водночас посилюють потребу в осмисленому, інтерпретативному підході до освітнього контенту (Листопад, Мардарова, Листопад, 2025).

Аналіз наукових джерел свідчить про наявність значного теоретичного доробку з проблем розвитку педагогічної творчості та застосування герменевтичного підходу в освіті. Проте не досить дослідженими залишаються питання розкриття саме методологічного потенціалу герменевтичного підходу як чинника цілеспрямованого розвитку педагогічної творчості майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки, що зумовлює необхідність подальших теоретичних досліджень, спрямованих на системне обґрунтування можливостей герменевтичного підходу в сучасній педагогічній освіті.

Мета і завдання. Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні методологічного потенціалу герменевтичного підходу як чинника розвитку педагогічної творчості майбутніх педагогів. Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**: 1. проаналізувати сутність і ключові положення герменевтичного підходу в педагогічній науці; 2. з'ясувати зміст і структурні компоненти педагогічної творчості майбутніх педагогів; 3. визначити методологічні можливості герменевтичного підходу в розвитку педагогічної творчості; 4. окреслити педагогічні умови реалізації герменевтичного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у дослідженні використано комплекс взаємодоповнювальних методів. Зокрема, застосовано теоретичні методи – аналіз, синтез, узагальнення та систематизацію наукових джерел, що дало змогу з'ясувати ступінь наукової розробленості проблеми та окреслити теоретичні засади розвитку педагогічної творчості майбутніх педагогів. Важливе місце в дослідженні посіли методи педагогічної герменевтики, зокрема інтерпретація, розуміння та смисловий аналіз педагогічних явищ, освітніх ситуацій і науково-педагогічних текстів, що забезпечило глибше

осмислення методологічного потенціалу герменевтичного підходу в професійній підготовці майбутніх педагогів. Також використано порівняльно-методологічний аналіз підходів до розвитку педагогічної творчості, що дало змогу виявити специфіку герменевтичного підходу, його переваги та можливості інтеграції в сучасну систему педагогічної освіти.

Результати. Герменевтика розглядається як міждисциплінарна галузь наукового знання, спрямована на теорію та практику розуміння, тлумачення й інтерпретації смислів. У широкому значенні герменевтика постає як вчення про закономірності розуміння текстів, знаків, символів і соціокультурних явищ, що функціонують у певному історичному, культурному та ціннісному контексті. В освітньо-педагогічному дискурсі герменевтика орієнтована на осмислення педагогічних феноменів не лише як сукупності фактів чи дій, а як носіїв смислів, що формуються в процесі взаємодії суб'єктів освітнього процесу.

Основною характеристикою герменевтики є акцент на діалогічності процесу пізнання, у межах якого розуміння постає результатом взаємодії інтерпретатора з текстом, освітньою ситуацією або педагогічною практикою. Важливою ознакою герменевтичного підходу є принцип контекстуальності, що передбачає врахування історичних, культурних, соціальних та особистісних умов виникнення й функціонування досліджуваного явища. Не менш значущою характеристикою є принцип герменевтичного кола, відповідно до якого розуміння цілого досягається через осмислення його частин, а інтерпретація окремих елементів можлива лише з урахуванням цілісного смислового поля.

До ключових характеристик герменевтики належить також рефлексивність, що забезпечує усвідомлення дослідником власних смислових установок, цінностей і попереднього досвіду, які впливають на процес інтерпретації. Такий підхід дозволяє уникнути спрощеного або формалізованого аналізу педагогічних явищ і сприяє глибшому розкриттю їхнього смислового потенціалу.

Як методологічний інструмент наукового дослідження герменевтика виступає системою принципів, процедур і способів пізнання, спрямованих на інтерпретацію складних соціально-педагогічних процесів. Герменевтичний підхід у дослідженні дозволяє аналізувати педагогічні тексти, освітні практики, професійний досвід і взаємодію суб'єктів освіти крізь призму смислотворення та розуміння. Його методологічна цінність полягає в можливості поєднання теоретичного аналізу з рефлексією практичного педагогічного досвіду, що особливо важливо в умовах трансформації сучасної освіти.

Застосування герменевтики як методологічного інструменту забезпечує інтеграцію когнітивного, ціннісного та діяльнісного вимірів дослідження, сприяє розвитку критичного мислення, педагогічної рефлексії та творчого підходу до розв'язання професійних завдань. У контексті педагогічної освіти герменевтика створює підґрунтя для осмислення освітніх інновацій, інтерпретації цифрових освітніх середовищ і формування творчої педагогічної позиції майбутніх фахівців.

У процесі дослідження розкрито сутність герменевтичного підходу як методологічної основи професійної

підготовки майбутніх педагогів. З'ясовано, що герменевтичний підхід у педагогічному контексті орієнтований на процеси глибокого розуміння, інтерпретації та осмислення педагогічної реальності, що забезпечує перехід від репродуктивного засвоєння знань до їх особистісного привласнення (Литвиненко, 2006; Линенко, 2018). У межах означеної проблематики освітній процес перестає бути лише механічним відтворенням інформації, а стає простором для формування власних смислів і ціннісних орієнтацій майбутнього педагога. За сучасних освітніх трансформацій студент сприймається не як пасивний отримувач знань, а як активний суб'єкт, здатний до рефлексивного осмислення освітніх ситуацій, аналізу педагогічних практик та критичного оцінювання власного професійного досвіду (Линенко, 2007; Пухта, 2016).

Герменевтичний підхід також стимулює розвиток інтерпретативних навичок, що дозволяють майбутньому педагогу глибше розуміти поведінкові, мотиваційні та соціальні аспекти діяльності вихованців, адаптувати педагогічні стратегії до конкретного освітнього контексту та створювати умови для реалізації творчого потенціалу учнів (Листопад, 2011; Листопад, 2017). Водночас він сприяє формуванню педагогічної рефлексії, яка є ключовою передумовою розвитку творчої педагогічної позиції, оскільки дозволяє осмислювати як власну діяльність, так і освітній процес загалом, виявляти нові педагогічні смисли та моделювати інноваційні підходи до організації освітньої взаємодії (Зданевич, Курило, Попович, 2019). Отже, герменевтичний підхід створює основу для цілісного професійного становлення майбутнього педагога, поєднуючи особистісний розвиток із розвитком творчої компетентності та педагогічної самостійності.

Обґрунтовано тісний взаємозв'язок між процесами інтерпретації, смислотворення та розвитку педагогічної творчості майбутніх педагогів. Досліджено, що інтерпретація педагогічних текстів, освітніх ситуацій та практик не обмежується лише розумінням їхнього змісту, а спрямована на створення власного смислу, який враховує індивідуальні особистісні характеристики, ціннісні орієнтації та професійні наміри студента (Листопад, 2011; Зданевич, Курило, Попович, 2019). Формування таких індивідуальних смислів виступає внутрішнім джерелом творчої активності, стимулюючи здатність до нестандартного розв'язання педагогічних завдань, адаптації методів навчання до конкретних освітніх умов та прояву ініціативи в педагогічній діяльності.

Смислотворення, у свою чергу, забезпечує перехід від зовнішньо заданих освітніх вимог до внутрішньо мотивованої, рефлексивної та творчої педагогічної діяльності, що виступає фундаментом становлення творчої особистості педагога (Листопад, 2017). Відповідний механізм передбачає не лише осмислення змісту навчального матеріалу, а й інтеграцію особистісного досвіду, цінностей та професійних уявлень, що дозволяє майбутньому педагогу формувати власну педагогічну позицію та творчо конструювати освітні взаємодії. Отже, інтерпретація і смислотворення стають ключовими механізмами розвитку педагогічної творчості,

поєднуючи когнітивні, мотиваційні та ціннісно-сміслові аспекти професійної підготовки (Листопад, 2011; Листопад, 2017; Зданевич, Курило, Попович, 2019).

У процесі дослідження визначено методологічний потенціал герменевтичного підходу у формуванні творчої педагогічної позиції майбутніх педагогів. З'ясовано, що застосування герменевтичного підходу сприяє розвитку здатності до педагогічної рефлексії, критичного осмислення освітнього змісту, відкритості до багатозначності педагогічних явищ, а також готовності до творчого розв'язання професійних завдань (Литвиненко, 2006; Листопад, 2011; Линенко, 2018). Зазначений методологічний потенціал проявляється в здатності майбутніх педагогів аналізувати освітні ситуації з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, передбачати можливі наслідки педагогічних рішень та активно моделювати освітній процес відповідно до конкретних умов.

З огляду на викладене творча педагогічна позиція розглядається як інтегративне утворення, що поєднує ціннісні орієнтації, внутрішню мотивацію до творчої діяльності та здатність до інтерпретації педагогічного досвіду (Койчева, Княжева, 2017). Вона формує професійний стиль діяльності педагога, який відзначається гнучкістю, здатністю до інноваційного підходу та готовністю до нестандартних рішень у педагогічній практиці. Застосування герменевтичного підходу створює умови для послідовного розвитку цих якостей через взаємодію з педагогічними текстами, практичними ситуаціями та рефлексивною діяльністю, що дозволяє інтегрувати знання, навички та особистісні цінності в професійну компетентність майбутнього педагога (Пухта, 2016; Листопад, 2017).

На основі узагальнення результатів теоретичного аналізу виокремлено педагогічні умови ефективної реалізації герменевтичного підходу в освітньому процесі закладу вищої освіти. До таких умов віднесено:

- створення освітнього середовища, зорієнтованого на діалог і взаєморозуміння, що сприяє формуванню відкритості, комунікативної компетентності та здатності студентів до спільного конструювання знань;
- залучення майбутніх педагогів до інтерпретації педагогічних текстів, ситуацій і практик, що стимулює розвиток критичного мислення, аналізу професійних кейсів та формування власного педагогічного досвіду (Линенко, 2007; Листопад, Мардарова, Листопад, 2025);
- стимулювання рефлексивної діяльності та смислового осмислення професійного досвіду, яке забезпечує інтеграцію знань, навичок і цінностей у практичну діяльність, формує здатність до самоконтролю та самовдосконалення;
- інтеграція герменевтичних методів у зміст і технології професійної підготовки, що дозволяє системно поєднувати теоретичні знання та практичні навички, розвивати інтерпретаційні компетенції та підтримувати творчу активність здобувачів вищої освіти.

Реалізація зазначених педагогічних умов забезпечує цілеспрямований і системний розвиток педагогічної творчості майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки, формує їхню творчу педагогічну позицію, здатність до критичного аналізу педагогічних ситуацій та нестандартного розв'язання професійних завдань,

а також стимулює самостійне прийняття освітніх рішень і реалізацію інноваційних підходів у педагогічній практиці, що є ключовими компонентами ефективної сучасної педагогічної діяльності (Листопад, 2017; Зданевич, Курило, Попович, 2019).

Дискусія. Порівняння отриманих результатів із положеннями сучасних досліджень свідчить, що герменевтичний підхід у педагогічній освіті відіграє ключову роль у формуванні творчої позиції майбутніх педагогів та розвитку їхнього професійного потенціалу. Зокрема, дослідження (Литвиненко, 2006; Линенко, 2018) підкреслюють, що герменевтика спрямована на осмислення освітніх процесів і текстів, що забезпечує глибоке розуміння педагогічної реальності. Водночас роботи (Листопад, 2017; Зданевич, Курило, Попович, 2019) показують, що розвиток смислотворчих навичок і рефлексії безпосередньо впливає на формування творчої активності майбутніх педагогів, їх здатності до інноваційних рішень та адаптації до складних освітніх ситуацій. Отже, отримані результати узгоджуються із сучасними науковими підходами й підтверджують значення інтегративної природи герменевтики в розвитку педагогічної творчості.

Інтерпретація герменевтичного підходу як інтегративного чинника розвитку педагогічної творчості полягає в поєднанні когнітивних, мотиваційних і ціннісно-смыслових аспектів професійної підготовки. Герменевтика забезпечує синтез знань, умінь і особистісних якостей, створюючи умови для гнучкої адаптації майбутніх педагогів до різноманітних освітніх контекстів. Водночас застосування герменевтичних методів сприяє формуванню педагогічної рефлексії, критичного осмислення професійних ситуацій і розвитку здатності до творчого розв'язання професійних завдань (Литвиненко, 2006; Линенко, 2007; Листопад, 2011).

Разом із тим дослідження має певні обмеження. Теоретичний характер роботи обмежує можливість емпіричної перевірки ефективності запропонованого підходу в конкретних освітніх умовах. Крім того, необхідно враховувати, що рівень розвитку творчої позиції майбутніх педагогів залежить від індивідуальних особистісних характеристик, що потребує подальшого аналізу психолого-педагогічних чинників. Перспективи подальших наукових пошуків пов'язані з емпіричною перевіркою методологічного потенціалу герменевтичного підходу, розробленням методик інтеграції герменевтики в практичну підготовку педагогів та оцінкою впливу цих методик на розвиток педагогічної творчості (Пухта, 2016; Койчева, Княжева, 2017; Листопад, Мардарова, Листопад, 2025).

Висновки. У процесі дослідження узагальнено теоретичні положення щодо методологічного потенціалу герменевтичного підходу в педагогічній освіті. З'ясовано, що герменевтика забезпечує інтеграцію когнітивних, мотиваційних та ціннісно-смыслових аспектів професійної підготовки майбутніх педагогів, створюючи умови для розвитку їхньої творчої педагогічної позиції та здатності до нестандартного розв'язання професійних завдань.

Підтверджено значущість герменевтичного підходу як чинника розвитку педагогічної творчості, оскільки

він сприяє формуванню педагогічної рефлексії, смислотворення, критичного осмислення освітніх ситуацій та активізації інноваційної діяльності майбутніх педагогів. Наголошено на доцільності впровадження герменевтичного підходу в систему професійної підготовки педагогічних кадрів, що передбачає створення освітнього середовища, зорієнтованого на діалог і взаєморозуміння, активне залучення студентів до інтерпретації педагогічних практик, стимулювання рефлексивної діяльності та системну інтеграцію герменевтичних методів в освітні програми.

Окреслено напрями подальших досліджень, які включають емпіричну перевірку методологічного потенціалу герменевтики, розроблення ефективних методик її інтеграції в професійну підготовку, а також поєднання із цифровим освітнім середовищем для розвитку творчої компетентності майбутніх педагогів. Реалізація цих напрямів дозволить підвищити ефективність професійної підготовки педагогів і сприяти формуванню інноваційно мислячого, творчо орієнтованого педагогічного середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зданевич Л.В., Курило О.Й., Попович О.М. Розвиток творчого потенціалу майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі професійної підготовки. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 18. Т. 1. С. 187–190. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-18-1-39>.
2. Койчева Т.І., Княжева І.А. Технологія використання дидактичних багатовимірних інструментів у професійній підготовці майбутніх викладачів. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. 2017. № 12. С. 190–195. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-12-28>.
3. Линенко А.Ф. Герменевтичний підхід у педагогіці і його принципи. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2018. № 6. С. 55–59. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2018-6-9>.
4. Линенко А.Ф. Місце та роль педагогічної герменевтики в освіті. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. 2007. № 1–2. С. 157–159.
5. Листопад О.А. Феномен творчості в контексті дослідження ефективності підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. Серія : Педагогіка*. 2017. Вип. 1(114). Одеса : ПНПУ імені К.Д. Ушинського. С. 34–39.
6. Листопад О.А. Феномен творчості: мотивація творчої діяльності та особистісні риси творців. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань : ПП Жовтий, 2011. Ч. 3. С. 136–146.
7. Листопад О.А., Мардарова І.К., Листопад Н.Л. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх інтеграція в освітню практику: історичний контекст і сучасні тенденції. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2025. Вип. 2. № 58. С. 259–272. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-2-58-259-272>.
8. Литвиненко С.А. Професійно-педагогічна підготовка студентів: герменевтичний підхід. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. 2006. № 3–4. С. 115–117.

9. Пухта І. Філософська герменевтика: шлях від методу до «універсального аспекту філософії». *Вісник Львівського національного університету. Серія Філософські науки*, 2016. Вип. 18. С. 211–220. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vps.2016.18.22>.

REFERENCES

1. Zdanevych, L.V., Kurylo, O.Y., & Popovych, O.M. (2019). Rozvytok tvorchoho potentsialu maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity u protsesi profesiinoi pidhotovky [Development of the creative potential of future preschool educators in the process of professional training]. *Innovatsiina pedahohika*, 18(1), 187–190. <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-18-1-39> [in Ukrainian].

2. Koicheva, T.I., & Knyazheva, I.A. (2017). Tekhnolohiia vykorystannia dydaktychno-bahatovymirnykh instrumentiv u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv [Technology of using didactic multidimensional tools in professional training of future teachers]. *Nauka i osvita: nauk.-prakt. zhurnal*, 12, 190–195. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-12-28> [in Ukrainian].

3. Lynenko, A.F. (2018). Hermenevtychnyi pidkhd u pedahohitsi i yoho pryntsypy [Hermeneutic approach in pedagogy and its principles]. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho*, 6, 55–59. <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2018-6-9> [in Ukrainian].

4. Lynenko, A.F. (2007). Mistsse ta rol pedahohichnoi hermenevtyky v osviti [The place and role of pedagogical hermeneutics in education]. *Nauka i osvita: nauk.-prakt. zhurnal*, 1–2, 157–159 [in Ukrainian].

5. Lystopad, O.A. (2017). Fenomen tvorchosti v konteksti doslidzhennia efektyvnosti pidhotovky maibutnikh vyk-

hovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv [Phenomenon of creativity in the context of studying the effectiveness of training future preschool educators]. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho. Serii: Pedahohika*, 1(114), 34–39 [in Ukrainian].

6. Lystopad, O.A. (2011). Fenomen tvorchosti: motyvatsiia tvorchoi diialnosti ta osobystisni rysy tvortsiv [Phenomenon of creativity: motivation of creative activity and personal traits of creators]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyyny*, 3, 136–146 [in Ukrainian].

7. Lystopad, O.A., Mardarova, I.K., & Lystopad, N.L. (2025). Rozvytok informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii ta yikh intehratsiia v osvitiu praktyku: istorychnyi kontekst i suchasni tendentsii [Development of information and communication technologies and their integration into educational practice: historical context and current trends]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni O. Dovzhenka. Pedahohichni nauky*, 2(58), 259–272. <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-2-58-259-272> [in Ukrainian].

8. Lytvynenko, S.A. (2006). Profesiino-pedahohichna pidhotovka studentiv: hermenevtychnyi pidkhd [Professional and pedagogical training of students: hermeneutic approach]. *Nauka i osvita: nauk.-prakt. zhurnal*, 3–4, 115–117 [in Ukrainian].

9. Pukhta, I. (2016). Filosofska hermenevtyka: shliakh vid metodu do “universalnoho aspektu filosofii” [Philosophical hermeneutics: the path from method to the “universal aspect of philosophy”]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu. Serii Filosofski nauky*, 18, 211–220. <http://dx.doi.org/10.30970/vps.2016.18.22> [in Ukrainian].

Oleksii Lystopad,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Head of the Department of Preschool Education,

The state institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky",

26, Staroportofrankivska, Str., Odesa, Ukraine,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3121-324X>

METHODOLOGICAL POTENTIAL OF THE HERMENEUTIC APPROACH AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL CREATIVITY OF FUTURE TEACHERS

The relevance of the study is determined by the growing demands on the professional training of future teachers in the context of the transformation of modern education, the digitization of the educational environment, and the focus on developing the creative personality of specialists. The combination of these trends necessitates methodological approaches aimed at deepening the understanding of pedagogical activity and developing the creative and reflective position of future teachers. One such approach is hermeneutics, which focuses on interpreting the meanings of pedagogical phenomena, educational practices, and professional experience. The purpose of the article is to provide a theoretical justification of the methodological potential of the hermeneutic approach in shaping the creative pedagogical position of future teachers in the process of professional training. The study uses a set of theoretical methods, including analysis, synthesis, generalization, comparison, and systematization of scientific sources, which made it possible to reveal the essence of hermeneutics as a scientific concept and methodological tool for pedagogical research. The application of the hermeneutic approach made it possible to identify its key characteristics and determine the pedagogical conditions for its effective implementation in the educational process of a higher education institution. The results of the study show that the hermeneutic approach contributes to the development of pedagogical reflection, critical understanding of educational content, openness to the ambiguity of pedagogical phenomena, and readiness for creative solutions to professional tasks. The implementation of specific pedagogical conditions ensures the purposeful development of pedagogical creativity in future teachers and the formation of their creative pedagogical position.

Key words: hermeneutics, hermeneutic approach, methodology of pedagogical research, pedagogical creativity, creative pedagogical position, professional training of teachers, pedagogical reflection, educational process, higher education institution.

Дата першого надходження статті до видання: 28.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.04.2026